

Tematyczne Szlaki Ponidziańskie

Szlak „Królewski” : Chotel Czerwony – Gorysławice - Wiślica – Koniecmosty – Czarkowy – Żukowice – Winiary – Nowy Korczyn – Ostrowce – Wełnin – Solec Zdrój – Zborów - Stopnica

Chotel Czerwony - gotycki kościół p.w. św. Stefana Króla i św. Bartłomieja ufundowany w 1440 r. przez Jana Długosza, miniaturka kolegiaty wiślickiej, na ścianie gotyckiej kruchy zegar słoneczny, obok rezerwat „Prześlin” z jednymi z największych na świecie kryształami gipsu, o wysokości od 2 do 2,5 m

Gorysławice - Kościół p.w. św. Wawrzyńca – gotycko-renesansowy z 1535r., z barokową kaplicą dobudowaną nietypowo od zach.; figura św. Jana Nepomucena; pomnik przyrody – odsłonięcie gipsów krystalicznych.

Wiślica – początki osady datowane na X i XI w., prawdopodobna stolica państwa Wiślan; Kolegiata gotycka z 1350 r. fundacji Kazimierza Wielkiego; w jej podziemiach fundamenty dwóch romańskich kościołów z XII i XIII w. oraz płyta orantów z 1175r.;Dzwonnica z lat 1460 – 1470, Dom Długosza (1460), obecnie Muzeum Regionalne; Fundamenty Kościoła p.w. św. Mikołaja X-XI w. i misa chrzcielna z ok. 880 r. (pawilon archeologiczny),Figura Męki Pańskiej z II poł. XVII w. przy pl. Solnym, Grodzisko, zw. Zamczyskiem Łokietka, Figura św. Jana Nepomucena w pozie modlitewnej, ul. Tysiąclecia Państwa Polskiego

Koniecmosty - Kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena – XVIII w.

Czarkowy - park podworski, pozostałości dworu oraz zabudowania gospodarcze z XIII/XIX w., kopiec grunwaldzki i cmentarz legionistów polskich z I i II wojny światowej; kapliczka barokowa z 1666r.; figura św. Michała (wśród pól)

Winiary – zespół dworski; pola lawendowe i aromaterapia

Nowy Korczyn – osada (d. miasto) lokowana w 1258r., od 1404r. miejsce zjazdów i sejmików szlacheckich; we wsi Podzamcze znajdował się zamek Kazimierza Wielkiego.; Kościół p.w. św. Stanisława z 1257r. fundacji Bolesława Wstydlwego i św. Kingi, wczesnogotyckie prezbiterium, wnętrze jednonawowe; d. klasztor franciszkanów; Rynek z szachownicowym układem ulic; Synagoga z 1659r., po zniszczeniu przez Szwedów odbudowana z materiałów z zamku kazimierzowskiego; Dom Długosza z XVI w. w Rynku (obecnie kawiarenka z bogato zdobionymi piecami kaflowymi); Kościół farny p.w. św. Trójcy, św. Wawrzyńca i św. Elżbiety - z I poł. XVII w., gotycko-renesansowy, wyposażenie XVII i XVIII w.; Figura św. Kingi z 1820r. przy źródelku mającym wg legendy uzdrawiającą moc; Cmentarz ruski z kapliczką neogotycką i drzewo cierniowe; Kardon – d. strażnica graniczna

Wełnin – figury Jezusa Frasobliwego ok. XVIII /XIXw. i 1734r., Matka Boska z 1637r., Jezusa Ukrzyżowanego z 1717r.

Solec Zdrój – właścicielami były rodziny Tarnowskich i Zborowskich; uzdrowisko od 1837r.;Łazienki w Parku Zdrojowym z l. 1923-25,sanatoria „Świt”i willa”Prus” z 1918, „Jasna” z 1910r.; Kościół p.w. św. Mikołaja z XVI –XVII w., epitafia zasłużonych obywateli Solca (m.in. założyciela Uzdrowiska – Karola Godeffroy’a), na zewnętrznej ścianie renesansowa płyta nagrobna magnata Samuela Zborowskiego. W Parku – krzyż drewniany z XIX w. i figura Chrystusa z XX w.

Zborów – Pałac pierwotnie renesansowy z XVI – XVII w. (gniazdo rodowe magnackiej rodziny Zborowskich), przebudowany na klasycystyczny w 1803 roku, obok zabudowania gospodarcze z przeł. XVIII i XIX w., zabytkowy park;

Stopnica – w 1362 r. otrzymała prawa miejskie z rąk Kazimierza Wielkiego, zamek Kazimierz Wielkiego z 1350 r, przebudowany na pałac w 1783r.,obecnie adaptowany na magazyn; Kościół p.w. św. Piotra i Pawła, zbudowany w 1362r. z fundacji Kazimierza Wielkiego, po zniszczeniach wojennych, odbudowany z zachowaniem stylu w 1959r.; Zespół klasztorny Sercanów (d. ojców Reformatorów) powstał w 1639r. z fundacji Krzysztofa Ossolińskiego, po zniszczeniach w 1944r. zachowała się barokowa brama, klasztor gruntownie przebudowano; Cmentarz z XIX/XX w. z częścią bramy i muru ogrodzeniowego, kilkoma nagrobkami i kaplicą;

Szlak „Kapliczek i świątków I” : Nowy Korczyn – Strożyska - Badrzychowice – Rzegocin – Chinków – Zagajów – Piasek Mały – Strażnik – Chinków – Zagorzany – Ostrowce (wariant: Kawęczyn – Pawłów – Grotniki Małe – Grotniki Duże) – N.Korczyn

Nowy Korczyn - Kardon - d. strażnica graniczna, Cmentarz ruski z kapliczką neogotycką i drzewo cierniowe, Figura św. Kingi z 1820r. przy źródelku mającym wg legendy uzdrawiającą moc

Strożyska - Kościół p.w. Wszystkich Świętych z 1378r., powiększony w stylu neogotyckim w 1896r., z rokokowym wyposażeniem, w nawie pionowe zegary słoneczne z XVI w. (najstarsze w Polsce); obok kapliczka barokowa z II poł. XVII w. i kapliczka słupowa z XVII w.

Rzegocin - Figura św. Franciszka z 1820 r., 2 dęby trzystuletnie – pomniki przyrody

Zagajów – figura z XIX w. Matka Boska

Piasek Mały – Krzyż, podnóże z rzeźbionego kamienia z 1884r., kapliczka kamienna z XVII w., kamienna okrągła figura u góry z krzyżem z XVII w.

Zagorzany – Figura św. Rozalii XVII/XVIII w., krzyż kamienny ok. I poł. XIX w., figura św. Jana ok.100-letnia

Ostrowce - Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela, neogotycki z 1897r., późnobarokowe wyposażenie; figury: barokowa i kamienna słupowa.

Pawłów – figura kamienna XIX/XX w. - cztery sceny z życia Chrystusa

Nowy Korczyn - Dom Długosza z XVI w. w Rynku (odpoczynek w kawiarence z bogato zdobionymi piecami kaflowymi)

Szlak „Kapliczek i świątków II”: Solec-Zdrój – Zborów – Żuków – Piasek Mały – Kosinów – Kików – Sulkowice – Konary – Smogorzów – Stare Prusy – Stopnica – Szklanów – Magierów – Zborów – Solec-Zdrój

Solec Zdrój - W Parku Zdrojowym – krzyż drewniany z XIX w. i figura Chrystusa z XX w.

Zborów - Figury: Męki Pańskiej z XVII w., Jezusa Frasobliwego z 1790r. i ok. 1858r., Jezusa Ukrzyżowanego z 1865r.

Żuków –Figura Jezusa Frasobliwego z 1686r., głaz narzutowy

Piasek Mały – Krzyż, podnóże z rzeźbionego kamienia z 1884r., kapliczka kamienna z XVII w., Kamienna okrągła figura u góry z krzyżem z XVII w.

Kików - Figura Jezusa Frasobliwego z 1686r.

Sułkowice - Figury: Jezus Ukrzyżowany z XVII i XIX w., św. Kanty z 1885r., św. Antoni z Dzieciątkiem z XIX w.

Smogorzów – Figury: Matki Boskiej Niepokalanej z Dzieciątkiem, barokowa, II poł. XVII w.; Chrystusa Frasobliwego na kolumnie, XVII/XVIII w.; św. Tekli z 1820r. obok d. dworu

Stare Prusy - Figura Chrystusa Frasobliwego z pozie siedzącej z 1890r.; kapliczka domkowa

Stopnica - Figura św. Antoniego Padewskiego, obok głównej bramy wejściowej na cmentarz klasztoru; Figura św. Jana Nepomucena, kamienna z 1730r. z fundacji starosty stopnickiego Wawrzyńca Lanckorońskiego; Nowe Kąty k/Stopnicy- Kapliczka słupowa „szwedzka”, kamienna z XVIII w.; Kapliczka domkowa z 1794r. (ul. Polna) z kamiennym posągiem Chrystusa upadającego pod krzyżem, przykryta czerwona dachówką; Figura św. Floriana, kamienna z 1806r. z fundacji Andrzeja i Zofii Barańskich; odpoczynek w Zajeździe Mateo (kuchnia regionalna i domowa); Figura Matki Boskiej Niepokalanej na kolumnie, kamienna II poł. XIX w., ul. Źródła 25

Szklanów - Figura Chrystusa Frasobliwego z 1790r. kamienna z kwiatowym kapitelem, ufundowana na pamiątkę kościoła p.w. św. Zofii (powrót do Solca Zdroju)

Szlak „Kapliczek i świątków III” : Solec-Zdrój – Welnin – Świniary – Piestrzec – Zborów – Włosnowice – Solec-Zdrój

Welnin - Figury Jezusa Frasobliwego ok. XVIII /XIX w. i 1734r., Matka Boska z 1637r., Jezusa Ukrzyżowanego z 1717r.

Świniary - Kościół drewniany p.w. św. Stanisława z II poł. XVII w., rozbudowany w XVIII – XIX w., kryty gontem, wewnątrz późnobarokowe i rokokowe, przed kościołem barokowa figura Matki Boskiej Różańcowej i św. Dominik z 1691r.

Piestrzec - Figura „szwedzka” z 1655r., Zespół figur – Jezus Frasobliwy i 4 Ewangelistów Mateusz, Marek, Jakub, Jan z 05.05.1689r., figura św. Jan Nepomucen z XIX w.

Zborów - Figury: Męki Pańskiej z XVII w., Jezusa Frasobliwego z 1790r. i ok. 1858r., Jezusa Ukrzyżowanego z 1865r.

Włosnowice - Figura z XVIII w. - Matka Boska z Dzieciątkiem Jezus (powrót do Solca Zdroju)

Szlak „Murowany I” : Busko-Zdrój – Wolica – Hołudza /Gluzy/ - Bilczów – Chotel Czerwony (rez. Przęślin) – Gorysławice - Wiślica – Strożyska – Piasek Wielki - Dobrowoda – /Baranów/ – Radzanów – Busko Zdrój - Starówka Zdrojowa – Gościniec Dersława

Busko-Zdrój (odcinek pieszo lub rowerem) - Kaplica p.w. św. Anny w parku zdrojowym z 1886r. - neogotycka, w ołtarzu gł. obraz św. Anny, płaski strop z malowidłami tajemnic różańcowych, fragmenty późnogotyckiego tryptyku z pocz. XVI w.; spacer Parkiem Zdrojowym;

Łazienki z 1836r., ob. Sanatorium „Marconi” - późnoklasycystyczne, na planie litery „T” wzorowane na rzymskich budowlach użyteczności publicznej, parterowe skrzydła boczne z kolumnadami, portyk arkadowy z kolumnami w stylu korynckim. W środku pijalnia wód z kolumnami korynckimi i sala koncertowa. U jej wejścia posągi Orfeusza i Euridyki. Po obu stronach sali koncertowej, na kolumnach umieszczone popiersia bogów rzymskich, lekarzy i filozofów greckich. Na głowicach kolumn dawny symbol Uzdrowiska – delfiny.

Wolica - Kapliczka słupowa kamienna z XVII w.; przejazdka konna w gospodarstwie agroturystycznym

Bilczów - Figura św. Rocha, kamienna z XVIII w.

Chotel Czerwony - Gotycki kościół p.w. św. Stefana Króla i św. Bartłomieja ufundowany w 1440 r. przez Jana Długosza, miniaturka kolegiaty wiślickiej, na ścianie gotyckiej kruchy zegar słoneczny, obok rezerwat „Przęślin” z jednymi z największych na świecie kryształami gipsu, o wysokości od 2 do 2,5 m oraz rezerwat „Góry Wschodnie” z murawą stepową

Gorysławice - Kościół p.w. św. Wawrzyńca – gotycko-renesansowy z 1535r., z barokową kaplicą dobudowaną nietypowo od zach.; figura św. Jana Nepomucena

Wiślica - Początki osady datowane na X i XI w., prawdopodobna stolica państwa Wiślan; Kolegiata gotycka z 1350 r. fundacji Kazimierza Wielkiego; w jej podziemiach fundamenty dwóch romańskich kościołów z XII i XIII w. oraz płyta orantów z 1175r.; Dzwonnica z lat 1460 – 1470, Dom Długosza (1460), obecnie Muzeum Regionalne; Fundamenty Kościoła p.w. św. Mikołaja X-XI w. i misa chrzcielna z ok. 880 r. (pawilon archeologiczny), Figura Męki Pańskiej z II poł. XVII w. przy pl. Solnym, Grodzisko

Strożyska - Kościół Wszystkich Świętych z 1378r., powiększony w stylu neogotyckim w 1896r., z rokokowym wyposażeniem, w nawie pionowe zegary słoneczne z XVI w. (najstarsze w Polsce); obok kapliczka barokowa z II poł. XVII w. i kapliczka słupowa z XVII w.

Piasek Wielki - Kościół p.w. św. Katarzyny gotycki z 1340r., rozbudowany pod k. XIXw.

Dobrowoda - Kościół p.w. św. Marii Magdaleny, późnogotycki z poł. XIV w., rozbudowany w XV i XVI w., gotycki portal, nawy sieciowe z żebrami i herbowymi zwornikami. Późnogotycka chrzcielnica kamienna, renesansowe epitafium św. Jana Boboli; obok drewniana dzwonnica, barokowa figura św. Jana Nepomucena z XVII w., kapliczka z 1610r., toskańska kolumna, filarki w narożach, kamienny daszek

Baranów - Kapliczka kamienna słupowa z XVIII w. , namiotowy daszek, we wnękach płaskorzeźby

Radzanów - Dwór z końca XVIIIw. z łamanym polskim dachem gontowym, wejście od pd. tworzy ryzalit z attyką (herby Prus, Słońce), obok krajobrazowy park, za dworem kąpielisko

Busko-Zdrój (odcinek pieszo lub rowerem) - Starówka Zdrojowa – wille z przeł. XIX/XXw. wzdłuż ul. 1 Maja;Zamku Dersława

Szlak „Murowany II” : Busko-Zdrój – Mikułowice – Szaniec – Podgaje – Kotki – Janina – Widuchowa – Ruczynów – Kuchary – Skrobaczów - Stopnica – Wolica – Kików – Sulkowice – Konary – Szczaworyż – Kapturów - Pęczelice – Bronina – Busko-Zdrój

Busko-Zdrój - Kościół parafialny Niepokalanego Poczęcia NMP, barokowo-klasycystyczny (l.1592-1621) z częściami gotyckimi, klasycystyczna fasada wschodnia z 1820r.; obok klasztor norbertanek, pierwotnie drewniany, w l. 1720-30 murowany barokowy, kamienna tablica renesansowa z XVI – XVII w.

Mikułowice - Grodzisko (wał) – średniowieczna budowla obronna w pln. część wsi przy trasie Busko – Kielce

Szaniec - Kościół gotycki p.w. Wniebowzięcia NMP z 1499r., z ośmiobocznymi filarami, sklepienie żebrowe i trójdzielne, na zewnętrznej ścianie prezbiterium zegar słoneczny z 1599r., przed kościołem figura św. Jana Nepomucena z 1810r.; Dwór renesansowy (Murowaniec) zbudowany na skarpie w l. 1580-1609, budynek jednopiętrowy z dwukondygnacyjnymi piwnicami; na cmentarzu z kaplicą - figury: św. Floriana, późnobarokowa z II poł. XVIII w., św. Judy Tadeusza z 1818r., św. Tekli, klasycystyczna z 1823r.

Kotki - Figura św. Tekli z XVIII w., barkowa z płaskorzeźbami

Janina - Kościół p.w. św. Wojciecha, klasycystyczny z 1822r., w ołtarzu głównym późnobarokowy krucyfiks

Widuchowa - dwór późnorenesansowy z 1620r., na planie kwadratu, od frontu pięcioarkadowy podcień z jońskimi kolumnami, sklepienia kolebkowe i kolebkowo-krzyżowe; kościółek późnobarokowy z 1791r. obok kapliczka kamienna słupowa z kolumnienkami i daszkiem z przeł. XVI/XVII w.; figura Chrystusa Frasobliwego z XVIII w.

Kuchary - Figury: św. Antoniego Padewskiego z 1707r., Chrystusa Frasobliwego na kolumnie z XVIII w., Chrystusa Frasobliwego na postumencie z XIX w.

Skrobaczów - odpoczynek w gospodarstwie agroturystycznym

Stopnica – Kąty Stare - Zespół klasztorny Sercanów (d. ojców Reformatów) powstał w 1639r. z fundacji Krzysztofa Ossolińskiego, po zniszczeniach w 1944r. zachowała się barokowa brama, klasztor gruntownie przebudowano

Wolica - Kapliczki domkowe murowane – XVIII w., 1895r., 1906r., figura św. Wojciecha z 1747r.

Kików - Murowany dwór z XIX w. oraz murowana z kamienia studnia z pocz. XX w.

Szczaworyż - Kościół p.w. św. Jakuba St., późnorenesansowy z 1630r., na planie krzyża greckiego, prezbiterium nakryte kopułą jak w architekturze cerkiewnej, ołtarz główny rokokowy.

Kapturów na Górze Kapturowej, potrójne wały otaczające dawny gród, dwa etapy osadnictwa: straszy VII – VIII/IX w., młodszy IX/X – XI w.

Pęczelice - Zbór ariański - pozostałości zbudowany w l. 1570-84, przebudowany w XX w., ślady sklepień kolebkowych, fragment późnorenesansowego obramienia okiennego; figury: Chrystusa Frasobliwego z XIX w., św. Floriana z płaskorzeźbami świętych z 1910r.

Bronina – odpoczynek u kowala, pamiątkowe monety

Busko-Zdrój - Rynek z zachowanym układem ulic

Szlak „Drewniany I” : Busko-Zdrój – Mikułowice – Kameduły – Galów – Szaniec – Młyny – Borzykowa – Słabkowice – Podgaje – Zbrodzice – Łagiewniki – Busko-Zdrój

Mikułowice - U rzeźbiarza

Kameduły - Pomnik przyrody – 3 dęby szypulkowe o obwodach pni 280cm, 320cm, 340 cm.

Młyny - przy trasie Busko-Kielce (II poł. XIX w.) - zachowane koło wodne; murowany z drewnianym dachem z 1913r.; z 1914r. w przysiółku Psia Górka; z 1913r. w przysiółku Schodnia z zabytkowymi maszynami i żarnami

Słabkowice - Lipa zasadzona przez gen. Józefa Bema (na nie kapliczka szafkowa)

Skorzów - Drewniany dom z końca XIX w. (centrum wsi)

Łagiewniki - „Zimne Wody” – geologiczny pomnik przyrody, kras gipsowy, kryształy gipsu o kształcie jaskółczych ogonów, źródelka u podnóży gipsowych skałek, murawy kserotermiczne, stanowiska milka wiosennego, dziewięcisiła, mikołajka płaskolistnego; 2 odsłonięcia geologiczne, wielkokryształiczne gipsy, tzw. szklicowe o wysokości ok. 4m; drewniany dom z pocz. XX w.

Busko-Zdrój - Willa „Polonia” z 1900r., w l. wojennych kwatera gestapo, dziś Galeria Sztuki i Muzeum Ziemi Buskiej

Szlak „Drewniany II” : Busko-Zdrój – Siesławice – Karabosy – Chotelek Zielony – Busko-Zdrój

Busko-Zdrój - Kościół p.w. św. Leonarda (ul. Boh. W-wy) z 1699r., konstrukcja zrębowa, dach dwuspadowy dla nawy i prezbiterium, w prezbiterium późnobarokowe malowidła, ołtarz główny późnobarokowy ze św. Leonardem. Wokół kościoła stary cmentarz z zabytkową płytą grobu Rzewuskich i klasycystycznymi nagrobkami.

Siesławice – odpoczynek w gospodarstwie Grażyny Korepty „Brzoskwiniowy Sad”, figura św. Floriana

Chotelek Zielony - „Karabosy” - geologiczny pomnik przyrody, formy krasowe: wertebny, rynny, otwory jaskiń; Kościół p.w. św. Stanisława w Chotelku Zielonym wzniesiony w 1527r. na wzniesieniu gipsowym. Konstrukcja zrębowa późnogotycka, resztki renesansowej polichromii (kasetony z rozetami). W ołtarzu głównym barokowy obraz św. Stanisława i późnogotyckie rzeźby.

„Skorocice” - rezerwat stepowy z krasem gipsowym: jaskinie o długości do 280 m, wywierzyska, wąwóz i meandrujący potok; roślinność słonolubna.

powrót do Buska

Szlak „Zielarski” : Winiary (A) – N.Korczyn – Ostrowce – Świniary - Włosnowice – Piestrzec – Zborów – Stopnica – Strzelce – Niziny - Młyńczyska – Stopnica (ogrody klasztoru); *można połączyć ze szlakiem kapliczek i figur*

Winiary – spacer po polach lawendowych, nauka zastosowania lawendy

Młynczyńska – ekspozycja ziół ponidziańskich w młynie, nauka zbierania i poznawanie właściwości ziół; polecany nocleg w dworku z wieczorem integracyjnym

Stopnica - Klasztor księży Sercanów – zwiedzanie ogrodów klasztornych (rośliny egzotyczne)

Szlak „Murowany i Drewniany” : Busko-Zdrój – Bronina – Zabelin (w kier. na Widuchowę) – Żerniki Górne – Błoniec – Szczaworyż – Kapturów – Skotniki Małe – Skotniki Duże - Owczary – Busko-Zdrój

Bronina – bicie monet u kowala

Żerniki Górne - Mogiła kurhan sprzed 3,5 tys. lat, 3,6 m wys., 35m średnicy u podstawy. Wzniesiony przez ludność kultury trzcinieckiej w starszym okresie brązu (1450-1200 lat p.n.e.); Figura św. Jana Nepomucena

Błoniec – Zagłębienie truskawkowe (polecany szlak zwłaszcza w czerwcu)

Szczaworyż - Kościół p.w. św. Jakuba St., późnorenesansowy z 1630r., na planie krzyża greckiego, prezbiterium nakryte kopułą jak w architekturze cerkiewnej, ołtarz główny rokokowy.

Kapturów na Górze Kapturowej, potrójne wały otaczające dawny gród, dwa etapy osadnictwa: straszy VII – VIII/IX w., młodszy IX/X – XI w.

Skotniki Małe - Młyn drewniany z 1929r.

Skotniki Duże - W budynku szkoły – nauka wyplatania z wikliny u artystki Beaty Borek
Figura św. Tekli z 1796r. obok Ostrej Góry - pomnik przyrody; wzgórze z wapieni kredy z roślinnością ciepłolubną.

Owczary - rezerwat ścisły solniskowy ze źródłami wód siarczano-słonnych, stanowisko roślinności słonolubnej: rupia morska, zamiętlica błotna, kaczeniec, trojeść pospolita,

powrót do Buska